

NHÂN DÂN CAMPUCHIA GỌI QUÂN TÌNH NGUYỆN VIỆT NAM LÀ "BỘ ĐỘI NHÀ PHẬT"

Trung tướng **LÊ HAI***

Đúng ngày 26-9-1989, ngày quân tình nguyện Việt Nam rời Campuchia về nước, báo Prochichuôn (Nhân Dân) - cơ quan ngôn luận của Đảng Nhân dân Cách mạng Campuchia đã viết: "Trong những năm cực kỳ bi thảm dưới chế độ diệt chủng Pôn Pốt, trên thế giới này không biết bao nhiêu là kẻ mạnh, kẻ giàu, nhưng duy nhất chỉ có người bạn láng giềng nghèo Việt Nam đến cứu sống dân tộc ta mà thôi". Hơn 20 năm sau sự kiện này, trong cuộc Hội thảo quốc tế "Việt Nam trong thế kỷ XX" tổ chức tại Hà Nội, ngày 20-9-2000, Tiến sĩ Chay y Hiêng, Cố vấn Chính phủ Hoàng gia Campuchia đọc tham luận đã khẳng định: "Điều gì còn đọng lại trong trái tim người dân Campuchia về Việt Nam trong thế kỷ XX? Đó là lòng biết ơn, đó là tình hữu nghị, là hình ảnh về một đội quân nhà Phật từ cõi thiên xa xôi đến cứu giúp nhân dân Campuchia". Chỉ có thể đánh giá đúng sự hồi sinh dân tộc kỳ diệu này nếu đặt nó trong hậu quả khủng khiếp, những tàn phá đào lộn mà chế độ Pôn Pốt đã gây ra cho đất nước, xã hội, môi trường sống và đặc biệt là với con người. Trong cuộc đấu tranh này, chỗ mạnh tuyệt đối của ta và bạn là được lòng dân, được dân tin cậy; còn chỗ yếu chỉ mạng của địch là chế độ diệt chủng bị nhân dân cầm thù đến tận xương tủy; sau khi bị đánh đổ, chúng vẫn giữ nguyên bản chất tàn bạo, dã man.

Hơn 10 năm giúp bạn, Việt Nam đã thực hiện được một điều kỳ diệu: Giúp nhân dân Campuchia anh em từ vực thẳm của chế độ diệt chủng vươn lên hồi sinh dân tộc, xây dựng thực lực cách mạng của mình, tiến lên đảm đương nhiệm vụ bảo vệ và xây dựng đất nước với tư thế một nhà nước độc lập, có chủ quyền. Nhân dân Campuchia gọi bộ đội Việt Nam là "bộ đội nhà Phật" giúp nhân dân Campuchia anh em thực hiện cuộc hồi sinh dân tộc vĩ đại.

Quân đội và nhân dân Campuchia tiễn Bộ tư lệnh quân tình nguyện Việt Nam về nước (30-6-1988)

* Nguyên Phó Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam, Phó Tư lệnh về chính trị quân tình nguyện Việt Nam ở Campuchia (1979-1989)

Sau 30 năm chiến tranh liên tục giải phóng hoàn toàn đất nước, nhân dân ta được sống trong hoà bình, đang dồn sức hàn gắn các vết thương chiến tranh, khôi phục và xây dựng lại đất nước thì lại phải đối phó với cuộc chiến tranh xâm lược ở biên giới Tây Nam do bọn Pôn Pốt gây ra. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, theo tư tưởng Hồ Chí Minh, nhân dân và quân đội ta đã tiến hành thắng lợi cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc ở hướng Tây Nam và làm nhiệm vụ quốc tế giúp nhân dân Campuchia từ tháng 4 - 1977 đến tháng 9 - 1989.

Nhân dân và quân đội ta đã bảo vệ vững chắc chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ, giữ vững ổn định để xây dựng đất nước, cứu một dân tộc láng giềng, cứu nhân dân Campuchia anh em thoát khỏi họa diệt chủng, thực hiện hồi sinh dân tộc, xây dựng lại đất nước. Cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc ở hướng Tây Nam và làm nhiệm vụ quốc tế ở Campuchia đã tô thắm thêm truyền thống và bản chất cách mạng của quân đội ta, ghi dấu ấn sâu sắc trong lịch sử vẻ vang của Quân đội nhân dân Việt Nam.

1. Chế độ Pôn Pốt, nguồn gốc gây ra thảm họa diệt chủng đối với nhân dân Campuchia và chiến tranh xâm lược man rợ ở biên giới Tây Nam nước ta

Chúng ta còn nhớ, ngay từ ngày 3 - 5 - 1975, Pôn Pốt đã đánh phá một số điểm trên biên giới và hải đảo của ta. Trong năm 1975 chúng đã gây ra 110 vụ xung đột vũ trang trên 20 địa điểm dọc biên giới. Năm 1976, chúng tiếp tục gây ra 280 vụ. Bọn Pôn Pốt xảo quyệt, đánh lừa ta, nói đó chỉ là hành động của cấp dưới.

Đến ngày 30 - 4 - 1977, Pôn Pốt mở cuộc tiến công toàn tuyến, phát động cuộc chiến tranh

xâm lược biên giới Tây Nam nước ta, gây những tội ác dã man, khủng khiếp với nhân dân ta. Thời gian đầu, do mất cảnh giác, ta bị bất ngờ, chậm nhận ra kẻ thù vốn là đồng minh chiến lược của ta trong chiến tranh giải phóng, địch đã gây cho ta một số tổn thất. Sau đó ta đã giành lại thế chủ động, tiêu diệt sinh lực địch, bảo vệ lãnh thổ và nhân dân ta, vừa kiên quyết giáng trả địch, vừa kiên trì tìm cách cứu vãn hoà bình, giữ gìn tình hữu nghị giữa hai dân tộc. Nhưng địch cự tuyệt mọi đề nghị thương lượng của ta, lại "gấp lừa bò tay người", vu cáo Việt Nam xâm lược. Trước âm mưu độc ác của Pôn Pốt, chúng ta buộc phải tiến hành cuộc chiến tranh tự vệ, chiến tranh bảo vệ Tổ quốc ở hướng Tây Nam. Diễn biến tình hình ngày càng chứng tỏ rõ ràng: tập đoàn Pôn Pốt, bên trong thì hành chính sách diệt chủng để xây dựng một "xã hội trong sạch", bên ngoài thì gây chiến tranh xâm lược Việt Nam, coi Việt Nam là "kẻ thù truyền kiếp", ngoan cố đánh lâu dài để làm suy yếu Việt Nam.

Những tài liệu ta thu được sau này, đã nói rõ rằng ngay trong khi liên minh với ta trong kháng chiến chống Mỹ, tập đoàn Pôn Pốt với chủ nghĩa dân tộc cực đoan đã có chủ trương thù địch với Việt Nam.

Ngày 14 - 4 - 1975, Pôn Pốt chiếm được Phnôm Pênh. Nhân dân Phnôm Pênh chưa kịp to thái độ vui mừng thì ngay phút đầu tiên đã bàng hoàng nghe lệnh từ quân đội Pôn Pốt: "Tất cả ra khỏi thành phố". Đàn ông, đàn bà, sư sãi, nhà giáo, nhà buôn, học sinh, sinh viên bị lừa đi như những bầy nô lệ.

Ngày 20 - 5 - 1975, Thường vụ Trung ương Đảng Pôn Pốt họp quyết định ba chủ trương lớn:

1. Làm trong sạch nội bộ nhân dân.

2. Xác định Việt Nam là kẻ thù số 1, kẻ thù truyền kiếp.

3. Xây dựng xã hội mới của Campuchia không chợ, không tiền, không trường học, không trí thức, không tôn giáo, không đô thị.

Cuộc tiến công xâm lược Việt Nam của tập đoàn Pôn Pốt tiến hành đồng thời, xen kẽ và phối hợp chặt chẽ với cuộc thanh trừng nội bộ, thanh lọc nhân dân, diệt chủng chính dân tộc mình. Sau 3 năm 8 tháng 20 ngày dưới chế độ Pôn Pốt, theo thống kê của *Mặt trận đoàn kết dân tộc cứu nước Campuchia*, bọn diệt chủng Pôn Pốt đã giết hại hơn 2.700.000 người, tàn phá và đảo lộn toàn bộ đất nước và xã hội Campuchia.

Sự khủng bố và kìm kẹp dã man của Pôn Pốt đã làm bùng lên hàng loạt cuộc nổi dậy chống chế độ diệt chủng ở khắp mọi nơi, từ Đông Bắc đến Tây Nam mà đỉnh cao là Quân khu Đông, Kôngpôngchàm, Prâyveng, Xoài Riêng. Hàng vạn dân Campuchia đã chạy thoát sang tị nạn ở Việt Nam. Những người lãnh đạo cuộc nổi dậy chống Pôn Pốt ở các nơi đã họp lại, xây dựng lại Đảng Nhân dân cách mạng Campuchia. Với sự giúp đỡ của Việt Nam, đã xây dựng được những đơn vị đầu tiên của lực lượng vũ trang yêu nước Campuchia. Ngày 2 - 12 - 1978, Mặt trận đoàn kết dân tộc cứu nước Campuchia với Đảng Nhân dân cách mạng Campuchia làm nòng cốt lãnh đạo đã thành lập và ra mắt nhân dân ở một khu rừng thuộc tỉnh Krochiê. Mặt trận đã khẩn thiết đề nghị Việt Nam cứu giúp nhân dân Campuchia thoát khỏi họa diệt chủng.

Tập đoàn Pôn Pốt cự tuyệt mọi cố gắng cứu vãn hoà bình của ta, ngày càng đẩy mạnh chiến tranh xâm lược. Kể từ tháng 5 - 1975 đến tháng 12 - 1978, quân Pôn Pốt đã giết hại hơn 5.000 người dân thường Việt Nam, làm bị thương gần

5.000 người, bắt và đưa đi tù tiêu hơn 20.000 người; hàng ngàn trường học, bệnh viện, cơ sở y tế, nhà thờ, chùa chiền bị đốt phá, trâu bò bị cướp giết, lúa màu bị phá hoại. Hàng vạn héc ta ruộng đất và đồn điền cao su ở vùng biên giới Tây Nam bị bỏ hoang, nửa triệu dân sát biên giới phải bỏ nhà, bỏ đất, bỏ ruộng chạy dạt về phía Đông. Vấn đề đã rõ ràng: *phải xoá bỏ chế độ diệt chủng Pôn Pốt, nguyên nhân, nguồn gốc gây ra cuộc diệt chủng thảm khốc đó với chính dân tộc mình và gây ra cuộc chiến tranh xâm lược man rợ ở biên giới Tây Nam nước ta.* Chừng nào còn chế độ diệt chủng Pôn Pốt thì dân tộc Campuchia còn đắm chìm trong thảm họa diệt chủng và Việt Nam không bao giờ có hoà bình và ổn định để xây dựng.

Ngày 10 - 12 - 1978, Pôn Pốt sử dụng 10 sư đoàn mở chiến dịch tấn công Bền Sôi, Hồng Ngự, Bẫy Núi, Hà Tiên với mục tiêu chủ yếu là chiếm thị xã Tây Ninh. Ngày 23 - 12 - 1978 bộ đội ta mở cuộc phản công và cùng với các lực lượng vũ trang yêu nước Campuchia mới xây dựng chuyển sang tiến công. Hai tuần lễ sau, ngày 7 - 1 - 1979 giải phóng Phnôm Pênh và đến ngày 17 - 1 - 1979, sau 25 ngày, tất cả các thành phố, thị xã, thị trấn trên đất nước Campuchia đã được hoàn toàn giải phóng khỏi chế độ diệt chủng; với một chiến dịch phản công và tiến công có chiều sâu trên 500km và chiều rộng cũng trên 500km, giành được thắng lợi nhanh gọn, đánh tan 23 sư đoàn của Pôn Pốt. Thắng lợi ấy không phải chỉ do lòng dũng cảm và nghệ thuật quân sự mà điều cực kỳ quan trọng là nhờ sự ủng hộ của nhân dân Campuchia. Không có sự ủng hộ của nhân dân Campuchia, không thể có tốc độ nhanh chóng đó.

Trên cả các hướng, các chiến sĩ tình nguyện Việt Nam được đón tiếp bằng sự vui mừng không kể xiết của những người dân Campuchia được giải phóng. Những người già ở tỉnh Bát Đam Boong kể: "Chúng tôi theo đạo Phật, ngày đêm cầu Trời khẩn Phật cứu giúp, nhưng ngày này qua ngày khác không thấy ai đến. Chúng tôi nghĩ trên cõi đời này chỉ có Việt Nam có thể cứu chúng tôi. Quả nhiên bộ đội Việt Nam đã đến". Bộ đội ta bằng hoàng xúc động trước sự đau khổ cùng cực của nhân dân Campuchia, sự dã man kinh tởm của chế độ Pôn Pốt, khi tận mắt chứng kiến những gì đã xảy ra, còn khủng khiếp gấp bội, ngoài sức tưởng tượng của con người.

Ngày 8 - 1 - 1979, lực lượng yêu nước Campuchia tuyên bố thành lập *Hội đồng nhân dân cách mạng Campuchia*, đứng đầu là Chủ tịch Hêng Som rin.

2. Sự thống nhất giữa nhiệm vụ dân tộc và nghĩa vụ quốc tế, "giúp nhân dân nước bạn là mình tự giúp mình"

Cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc ở hướng Tây Nam và mười năm giúp bạn ở Campuchia là cuộc chiến tranh giữ nước đầu tiên của nhân dân ta sau khi đất nước hoàn toàn độc lập thống nhất.

Phương hướng và yêu cầu cơ bản của công tác giáo dục chính trị, lãnh đạo tư tưởng trong suốt quá trình tiến hành chiến tranh và làm nhiệm vụ quốc tế trên đất bạn là: *Quán triệt đường lối, chủ trương của Đảng, tính chất, mục đích chính nghĩa của chiến tranh, sự thống nhất giữa nhiệm vụ dân tộc và nghĩa vụ quốc tế. Bồi dưỡng tinh thần yêu nước chân chính, kiên quyết bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ nhân dân và sự ổn định của đất nước; bồi dưỡng tinh thần quốc tế trong sáng, cứu*

giúp nhân dân nước bạn thoát khỏi họa diệt chủng, thực hiện hồi sinh dân tộc. Kiên quyết và kiên trì hoàn thành mọi nhiệm vụ chiến đấu và giúp bạn, giành thắng lợi trọn vẹn cả về chính trị và quân sự, trước mắt và lâu dài.

Một nhiệm vụ quan trọng hàng đầu là quán triệt cho bộ đội ta *tính chất và mục đích chính trị* của cuộc chiến tranh của ta. Đây là cuộc chiến tranh chính nghĩa bảo vệ Tổ quốc nhằm đánh bại chiến tranh xâm lược phục vụ chiến lược của nước ngoài của tập đoàn Pôn Pốt, bảo vệ chủ quyền toàn vẹn lãnh thổ, giữ vững hoà bình ổn định để xây dựng đất nước, giúp nhân dân Campuchia thoát khỏi họa diệt chủng, giúp lực lượng yêu nước và cách mạng Campuchia đánh đổ chế độ Pôn Pốt, xây dựng lại đất nước, khôi phục tinh đoàn kết truyền thống Việt Nam - Campuchia. Mục đích chính trị của cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc của ta và mục đích chính trị của cuộc chiến tranh giải phóng của bạn thống nhất chặt chẽ, cùng chống kẻ thù chung vì lợi ích sống còn của hai dân tộc.

Trong cuộc chiến tranh này, nhiệm vụ dân tộc và nghĩa vụ quốc tế là thống nhất, đó là chân lý của tư tưởng Hồ Chí Minh: "*Giúp nhân dân nước bạn là mình tự giúp mình*".

Đây là một cuộc *liên minh chiến đấu* giữa ta và bạn. Lực lượng tiến hành chiến tranh bao gồm cả lực lượng ta và lực lượng bạn. Vào thời điểm phát động cuộc tiến công, bạn đã xây dựng 21 tiểu đoàn bộ binh và gần 100 đội công tác vận động quần chúng. Lực lượng Campuchia lúc đầu còn nhỏ, chưa đủ sức tự mình đánh đổ chế độ diệt chủng nhưng đó là đại biểu hợp pháp cho ý nguyện của nhân dân Campuchia, sẽ phát triển mạnh mẽ và từng bước đảm đương cuộc đấu

tranh. Hai lực lượng ta và bạn đều có vai trò quyết định, về lâu dài, lực lượng Campuchia là lực lượng quyết định thắng lợi cuối cùng của cách mạng Campuchia. Ngay từ đầu Đảng ta đã xác định rõ ràng quan điểm đó, thể hiện tinh thần vô tư, trong sáng của Đảng và nhân dân ta trong việc giúp bạn, thể hiện tầm nhìn chiến lược thấm nhuần chân lý chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh: cách mạng ở nước nào phải do chính nhân dân nước đó tự làm lấy, nhân dân mỗi nước là lực lượng cuối cùng quyết định vận mệnh cuộc đấu tranh cách mạng của mình. Đồng thời quan điểm đó cũng dự báo trước nhiệm vụ khó khăn gian khổ của ta phối hợp với bạn và giúp bạn trưởng thành để đủ sức tự đảm đương cuộc đấu tranh.

Hơn 23 sư đoàn Pôn Pốt bị đánh tan, chạy về biên giới Tây, Tây Bắc và rút vào một số vùng rừng núi trong nội địa Campuchia. Với sự giúp đỡ của bên ngoài và từ những căn cứ bên kia biên giới, chúng tập hợp lại lực lượng, tổ chức phản kích, khủng bố nhân dân, ngày càng tăng về quy mô và cường độ, đặt nhân dân Campuchia vừa được giải phóng trước nguy cơ chế độ diệt chủng quay trở lại. Đảng Nhân dân cách mạng và Nhà nước Campuchia thể theo nguyện vọng khẩn thiết của nhân dân Campuchia chính thức đề nghị Chính phủ ta đề quân tình nguyện và chuyên gia quân sự Việt Nam ở lại một thời gian giúp bạn bảo vệ thành quả cách mạng và xây dựng lực lượng mọi mặt. Đảng ta đã có quyết định rất đúng đắn đáp ứng yêu cầu của bạn, nhất quyết không để cho chế độ Pôn Pốt quay trở lại dù cho các thế lực thù địch xuyên tạc, vu khống, gây sức ép nhiều mặt với ta. Chủ trương của Đảng đã được quán triệt thông suốt trong toàn thể cán bộ, chiến sĩ và

chuyên gia quân sự. Khi bạn chưa đủ sức giữ mà ta rút về thì bọn Pôn Pốt lập tức phản công, lập lại ách thống trị của chúng. Tình hình sẽ diễn ra như thế nào? Cuộc diệt chủng mới sẽ tàn bạo gấp bội và quân Pôn Pốt lại áp sát biên giới Việt Nam tiếp tục cuộc chiến tranh tội ác chống Việt Nam. Các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long, Đông Nam Bộ, Tây Nguyên và cả miền Nam tiếp tục không ổn định, thất bại của lực lượng yêu nước và tiến bộ sẽ gây chấn động với bạn bè, kích lệ các thế lực thù địch chống phá ta từ nhiều mặt.

Cán bộ và chiến sĩ ta vừa hoàn thành thắng lợi cuộc chiến tranh giải phóng dân tộc trường kỳ lại phải bước ngay vào cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc chống bọn phản bội Pôn Pốt. Đất nước còn đang ra sức hàn gắn vết thương chiến tranh chống Mỹ, còn gặp biết bao khó khăn mọi mặt, đời sống nhân dân còn thiếu thốn, gia đình hậu phương bộ đội chưa ổn định. Tâm trạng của bộ đội và chuyên gia quân sự sau khi giúp bạn đánh đổ chế độ diệt chủng, giải phóng đất nước, đều mong muốn được trở về Tổ quốc, ý nguyện đó là tự nhiên từ người chỉ huy cao cấp đến chiến sĩ mới. Công tác chính trị, tư tưởng đã quán triệt chủ trương của Đảng, động viên bộ đội, nhận rõ tình hình, kiên quyết và kiên trì giúp bạn. Bộ đội ta đã nhanh chóng xác định rõ thái độ, thông suốt nhiệm vụ. Cán bộ, chiến sĩ một đơn vị chốt ở biên giới phía Tây Campuchia khi được hỏi vì sao bộ đội ta phải đến tận đây chiến đấu, đã trả lời: "*Giúp bạn là tự giúp mình, ta không giúp bạn đánh Pôn Pốt ở đây thì lại phải về đánh Pôn Pốt ở biên giới ta như trước đây thôi, khó khăn lắm và dân ta sẽ khổ lắm*".

Cán bộ và chiến sĩ làm nhiệm vụ ở vùng Đông Bắc Campuchia thì nói: "*Ta tốn biết bao*

công sức, xương máu mới đánh tan được bọn diệt chủng. Khi ta lên đây, đất nước Campuchia tan hoang, nhân dân kiệt quệ, bây giờ đang hồi sinh trở lại và trồng cấy vào Việt Nam, lẽ nào ta lại rút về để đất nước và nhân dân này rơi vào tay Pôn Pốt". Thời ấy, câu nói hằng ngày của cán bộ, chiến sĩ quân tình nguyện và chuyên gia quân sự là "*Giúp bạn là tự giúp mình*". Biết rằng tiếp tục ở lại là phải chịu nhiều hy sinh, gian khổ, nhưng tư tưởng vĩ đại của Bác Hồ, bản chất cách mạng của quân đội nhân dân đã giúp bộ đội ta thông suốt chủ trương và tự giác chấp hành nhiệm vụ. Ở nhiều đơn vị những năm sau đó, bộ đội và chuyên gia quân sự đã tích cực làm tốt nhiệm vụ chiến đấu, giúp dân, giúp bạn cho đến ngày cuối cùng ở trên đất bạn trước khi trở về Tổ quốc.

Cuộc liên minh chiến đấu giữa ta và bạn trên đất Campuchia sẽ phát triển như thế nào? Sẽ đạt đến những mục tiêu cụ thể nào và sẽ giành thắng lợi ra sao?

Đầu năm 1983, Trung ương Đảng Nhân dân cách mạng Campuchia xác định ba mục tiêu chiến lược của cách mạng Campuchia là:

1. Tiếp tục làm cho Pôn Pốt tan rã và suy tàn hơn nữa.

2. Xây dựng lực lượng cách mạng Campuchia ngày càng lớn mạnh về mọi mặt, tự đảm đương được nhiệm vụ bảo vệ thành quả cách mạng và xây dựng đất nước, trở thành lực lượng quyết định thắng lợi cuối cùng của cách mạng Campuchia.

3. Tăng cường đoàn kết liên minh Việt Nam - Campuchia lên một bước mới trên cơ sở thể và lực mới vững mạnh hơn. Ba mục tiêu này

quan hệ chặt chẽ với nhau, mà mục tiêu thứ hai là cơ bản nhất.

Về phía ta, Bộ Chính trị BCH TƯ Đảng ta cũng xác định ba mục tiêu chiến lược của bạn là phương hướng giành thắng lợi của cách mạng Campuchia đồng thời là nội dung nhiệm vụ quốc tế của quân tình nguyện và chuyên gia ta. Thời gian được xác định từ 3 đến 5 năm. Đạt được ba mục tiêu là *giành thắng lợi quyết định, ta có thể rút về nước một cách chủ động*.

Như vậy, ở Campuchia đã hình thành rõ hai ý đồ chiến lược của địch và của ta.

- Ý đồ của Pôn Pốt, của đối phương là: Tăng cường sức ép về mọi mặt, buộc Việt Nam phải rút ngay khỏi Campuchia, lực lượng cách mạng Campuchia sụp đổ, Pôn Pốt quay trở lại, Campuchia trở thành địa bàn đề Pôn Pốt tiếp tục chống phá Việt Nam. Ý đồ của ta và bạn là: Thực hiện cho được ba mục tiêu chiến lược, bạn mạnh lên và đứng vững, thành quả cách mạng được bảo vệ, Việt Nam chủ động rút quân, biên giới Tây Nam nước ta vững vàng, miền Nam được ổn định, tình đoàn kết truyền thống Việt Nam - Campuchia được giữ vững, đảm bảo hoà bình ổn định giữa hai nước láng giềng.

Ba mục tiêu chiến lược chính là nội dung của thắng lợi quyết định của bạn và ta. Công tác đảng, công tác chính trị đã quán triệt cho bộ đội và chuyên gia, xây dựng quyết tâm, kiên quyết và kiên trì giành cho được thắng lợi quyết định, đó là nghĩa vụ quốc tế và cũng là nhiệm vụ dân tộc của chúng ta.

Khác với thời kỳ chống Pháp, chống Mỹ trước đây, ta làm nhiệm vụ quốc tế giúp bạn trong tình hình nước Cộng hoà nhân dân Campuchia đã được thành lập, đã có vị thế một

nhà nước độc lập, có chủ quyền. Vấn đề dân tộc và quan hệ dân tộc trở nên rất nhạy cảm. Ta tôn trọng độc lập chủ quyền và các quyết định của bạn. tìm hiểu thực tế. nắm vững đường lối chính sách của bạn, vận dụng kinh nghiệm của ta để giúp bạn cho phù hợp, tạo điều kiện để bạn giương cao ngọn cờ độc lập, xây dựng cho được quan hệ tin cậy, bình đẳng giữa ta và bạn. Đó là sự thù địch rất lớn bản lĩnh chính trị của cán bộ, chiến sĩ và chuyên gia ta. Quá trình giúp bạn lâu dài cũng là quá trình thường xuyên và liên tục giáo dục quan điểm của Đảng ta, của Bác Hồ về bình đẳng dân tộc, tôn trọng bạn, tạo điều kiện cho bạn phát huy năng lực và trí tuệ của mình trong đấu tranh với địch và hồi sinh dân tộc, xây dựng đất nước. Đó cũng là quá trình thường xuyên đấu tranh chống mọi biểu hiện của tư tưởng nước lớn, ban ơn, thiếu tin tưởng và tôn trọng bạn.

Trong thời gian dài làm nhiệm vụ trên đất bạn. mặc dù có lúc. có nơi khuyết điểm vấp vấp. nhưng nhìn chung bộ đội và chuyên gia ta đã chấp hành nghiêm túc chủ trương, quan điểm của Đảng, xây dựng được quan hệ đồng chí. anh em tin cậy. thăm thiết với bạn, coi sự trưởng thành của bạn là thước đo hoàn thành nhiệm vụ của mình.

3. Giúp nhân dân Campuchia hồi sinh dân tộc, quân tình nguyện Việt Nam làm chức năng đội quân chiến đấu, đội quân công tác vận động quần chúng trên quy mô cả nước Campuchia

Quân tình nguyện với số lượng đông hoạt động trên diện rộng, từ biên giới đến nội địa Campuchia trong thời gian dài, vấn đề xây dựng mối quan hệ tốt đẹp với nhân dân Campuchia là vấn đề cốt lõi, quyết định thắng lợi.

Đánh địch và cứu dân là hai việc cấp bách như nhau. Nhiều người dân đã được cứu sống ngay khi sắp bị bọn Pôn Pốt hành quyết, nhiều người kiệt sức đã được bộ đội ta khiêng, cáng đưa về. Trên toàn bộ đất nước Campuchia vừa được giải phóng, bộ đội Việt Nam, chuyên gia Việt Nam và bạn Campuchia đã giúp hàng chục vạn, hàng triệu dân tiêu tụy, đói khát, từng đoàn, từng đoàn người trở về quê cũ, nơi mà bọn Pôn Pốt đã buộc họ phải rời bỏ. Ở đâu cũng phải cứu đói, cứu đau, giúp dân bắt tay vào sản xuất và làm lại nhà cửa, lập bệnh xá, khôi phục trường học, chùa chiền. Thấu hiểu tình cảnh khó khăn của người dân Campuchia, nhiều chiến sĩ và chuyên gia Việt Nam được phái về nước đem những giống lúa, hạt rau tốt của quê hương mình sang giúp từng gia đình, từng xóm ấp ở Campuchia. Các chiến sĩ ta căm thù bọn Pôn Pốt giết hại dã man đồng bào mình nhưng không hề có bất cứ hành động trả thù nào đối với tù binh, hàng binh. Tù binh, hàng binh Pôn Pốt được đối xử nhân đạo, những người bị thương được cứu chữa và giúp trở về quê, những người khoẻ mạnh được giáo dục và cho trở lại rừng gọi tàn quân Pôn Pốt ra hàng. Ban đầu việc này đã làm cho người dân Campuchia vốn hết sức căm thù Pôn Pốt ngạc nhiên, khó hiểu, không đồng tình, sau đó đã hiểu ra và cảm phục chính sách nhân đạo của bộ đội Việt Nam. Từ đó, việc kêu gọi binh sĩ Pôn Pốt trở về với nhân dân đã trở thành một quốc sách của Nhà nước Campuchia và trở thành một phong trào quần chúng rộng rãi, thật sự có ý nghĩa chiến lược.

Ngay từ đầu khi quyết định đề quân tình nguyện ở lại giúp bạn. Đảng ta đã xác định :

Giúp bạn vận động quần chúng để nắm dân, xây dựng cơ sở vững mạnh, đập tan âm mưu giành dân, giành chính quyền cơ sở của địch là nhiệm vụ hàng đầu, vừa cấp bách vừa cơ bản lâu dài. Đảng đã tin tưởng quân đội ta, với bản chất, truyền thống Quân đội nhân dân Việt Nam, đội quân chiến đấu, đội quân công tác quần chúng do Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập và giáo dục với lòng yêu nước nồng nàn và tinh thần quốc tế trong sáng, có thể hoàn thành nhiệm vụ chưa có tiền lệ trong lịch sử này. Kẻ địch ra sức kích động vấn đề dân tộc giữa Việt Nam và Campuchia do lịch sử để lại, khơi dậy tâm lý dân tộc hẹp hòi, dân tộc cực đoan, vu cáo Việt Nam xâm lược, bịa đặt nguy cơ Việt Nam đồng hoá và tiêu diệt giống nòi Campuchia. Chúng hy vọng kích động nhân dân Campuchia tiến hành một cuộc chiến tranh du kích rộng khắp chống Việt Nam.

Chấp hành chủ trương của Đảng, quân tình nguyện đã giúp bạn, cùng với lực lượng ban đầu của bạn vận động nhân dân Campuchia trên quy mô cả nước, đối với từng xã, ấp vừa đánh địch vừa giúp dân, vận động nhân dân đánh địch, làm địch vận, xây dựng dân quân, xây dựng chính quyền, các đoàn thể quần chúng, gắn bó với nhân dân bạn như đối với chính nhân dân mình. Trong khi lực lượng bạn còn mỏng, ta sử dụng lực lượng quân tình nguyện cùng với bạn lập những đội vũ trang công tác quần chúng vừa đánh địch, vừa làm dân vận, xây dựng cơ sở.

Ta phối hợp với bạn tích cực vận động dân ổn định cuộc sống và thực hiện các chủ trương, chính sách của cách mạng. Tiếp theo thắng lợi quân sự năm 1979, ngay năm 1980, nhân dân Campuchia đã lập một kỳ tích, giành một vụ

mùa thắng lợi vượt qua được nạn đói. Sang năm 1981, đã tiến hành bầu Quốc hội. Đảng Nhân dân cách mạng họp Đại hội lần thứ IV và cả nước tiến hành bầu chính quyền cách mạng ở cơ sở. Từ hoạt động sôi nổi của nhân dân trong cao trào hồi sinh dân tộc, đã sớm hình thành *ba phong trào hành động cách mạng của quần chúng*. Đó là phong trào đánh địch và làm địch vận, phong trào sản xuất và ổn định đời sống, phong trào xây dựng lực lượng cách mạng. Những phong trào này vì những lợi ích thiết thân, sống còn hằng ngày của dân nên được nhân dân hưởng ứng, lan rộng khắp các địa phương. Ba phong trào cách mạng của quần chúng đã trở thành *biện pháp chiến lược để thực hiện ba mục tiêu chiến lược*.

Để bộ đội ta làm tốt công tác vận động nhân dân Campuchia, điều quan trọng trước hết là giáo dục quan điểm nhận thức đúng đắn về nhân dân Campuchia, đấu tranh khắc phục những định kiến sai lầm, xây dựng lòng tin vào nhân dân Campuchia. Việc đặc biệt quan trọng là thường xuyên củng cố kỷ luật bộ đội trong quan hệ với dân, chấp hành nghiêm những điều quy định. Bộ đội ta làm công tác vận động nhân dân nước bạn, gặp khó khăn lớn do sự khác biệt về ngôn ngữ, về văn hoá và phong tục tập quán. Chính là bằng những việc làm thiết thực đánh địch, bảo vệ dân, giúp dân đã làm cho dân tin bộ đội Việt Nam, tin cách mạng, cảm hoá được kẻ thù, đánh bại chiến tranh tâm lý của địch.

Với sự giúp đỡ của quân tình nguyện và chuyên gia các cấp, bạn đã trưởng thành, từng bước tự đảm đương việc chỉ đạo và thực hành xây dựng củng cố cơ sở ấp xã theo một hệ thống từ trung ương đến tỉnh và huyện.

Trong một cuộc họp cán bộ quân tình nguyện và chuyên gia quân sự, Tổng Bí thư Lê Duẩn đã nói: *Chế độ Pôn Pốt coi nhân dân Campuchia là nô lệ như súc vật, nay nhân dân được giải phóng, được trở lại làm người. Điều đó có ý nghĩa thật to lớn. Cán bộ, chiến sĩ quân đội ta được giáo dục lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, với tư thế quân đội nhân dân một nước xã hội chủ nghĩa anh em, phải làm tốt công tác vận động quần chúng, giúp nhân dân nước bạn xây dựng lại cuộc sống, xây dựng chế độ mới từ cơ sở. Chỉ có Quân đội nhân dân Việt Nam, do Đảng ta lãnh đạo trải qua mấy chục năm làm nhiệm vụ giải phóng dân tộc và làm nhiệm vụ quốc tế với lòng nhân ái, cảm thông sâu sắc với nhân dân Campuchia vừa qua thảm họa, yêu thương nhân dân nước bạn như yêu thương chính nhân dân mình, chỉ có quân đội ta mới có thể làm được như vậy.*

Bằng công tác vận động cách mạng trong nhân dân, chiến đấu để bảo vệ dân, giúp nhân dân những việc thiết thực, quân tình nguyện và chuyên gia quân sự Việt Nam đã góp phần cùng cố tinh đoàn kết truyền thống giữa nhân dân hai nước, hai dân tộc, để lại lòng biết ơn và những tình cảm tốt đẹp trong đông đảo nhân dân các dân tộc Campuchia.

4. Giúp bạn từ phong trào nhân dân mà xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân đủ sức tự bảo vệ

Khi ta bắt đầu giúp bạn, một câu hỏi đặt ra gay gắt: Từ điếm xuất phát là con số không, với hậu quả khủng khiếp của chế độ diệt chủng, liệu nhân dân Campuchia có thể xây dựng được lực lượng của chính mình đủ sức tự đảm đương lấy sự nghiệp cách mạng, chống lại kẻ thù độc ác?

Trải qua thực tiễn gần gũi với nhân dân Campuchia qua hai cuộc kháng chiến chống

Pháp và chống Mỹ, bộ đội ta đã thấy ở họ những đức tính tốt đẹp: cần cù lao động, dũng cảm chiến đấu, chân thành, thủy chung giúp đỡ bộ đội ta. Công tác tư tưởng đã thường xuyên giáo dục, uốn nắn, xây dựng lòng tin vào khả năng nhân dân Campuchia. Một dân tộc đã có chữ viết từ thế kỷ thứ IX, có nền văn minh Ăngco huy hoàng, đã từng đoàn kết liên minh và giúp đỡ Việt Nam làm nên thắng lợi của hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ, dân tộc ấy có sức mạnh to lớn của mình.

Được giải thoát khỏi chế độ diệt chủng, với sự giúp đỡ của quân tình nguyện và chuyên gia, nhân dân Campuchia đã dấy lên một cao trào quần chúng hồi sinh từng người, từng gia đình, từng thôn ấp và hồi sinh toàn dân tộc. Chính là trong cao trào ấy mà ta giúp bạn xây dựng các đoàn thể quần chúng yêu nước: đoàn thanh niên, đội thiếu niên, hội phụ nữ, các tổ đoàn kết sản xuất, các thành viên của Mặt trận đoàn kết dân tộc cứu nước Campuchia, sau đó đổi tên thành Mặt trận đoàn kết dân tộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đó là *cơ sở chính trị và lực lượng chính trị* của nhân dân, từ đó ta đã giúp bạn xây dựng *lực lượng vũ trang quần chúng*, dân quân, tự vệ và tuyển quân xây dựng các *lực lượng vũ trang địa phương*, các đội vũ trang công tác quần chúng, và các đơn vị chủ lực mà nòng cốt là các tiểu đoàn đã tham gia vào cuộc tiến công chiến lược đập tan chế độ Pôn Pốt.

Cũng chính trên cơ sở chính trị và lực lượng chính trị ấy, chúng ta đã giúp bạn phát hiện, tập hợp và đào tạo hàng nghìn cán bộ từ trong phong trào quần chúng để củng cố chính quyền các cấp.

Từ chỗ sợ Pôn Pốt, nhân dân đã đứng dậy, dám đánh Pôn Pốt, dân quân, tự vệ phát triển đều

khắp. Lúc đầu chỉ có 21 tiểu đoàn làm chức năng vũ trang tuyên truyền, đến năm 1985 bạn đã xây dựng được lực lượng vũ trang nhân dân gồm ba thứ quân có các sư đoàn chủ lực, các đơn vị binh chung, hệ thống cơ quan chỉ huy và lãnh đạo từ trung ương đến cơ sở, các lực lượng vũ trang địa phương vừa đánh địch vừa vận động quần chúng xây dựng cơ sở, với một đội ngũ cán bộ được đào tạo ở các trường trong và ngoài nước, được rèn luyện, thử thách trong chiến đấu.

Nói chung, bước đi của việc giúp bạn là từ *chỗ làm giúp, đến giúp làm và cuối cùng là bạn làm ta giúp, rồi bạn tự làm lấy*. Diu dắt bạn lại chiến đấu, phối hợp với bạn, tạo điều kiện cho bạn trưởng thành là tiêu chí hoàn thành nhiệm vụ của cán bộ và các đơn vị quân tình nguyện.

Đến năm 1983, bạn đã tự đảm đương được nhiệm vụ bảo vệ hai thành phố lớn là thủ đô Phnôm Pênh và cảng Kôngpôngsom. Năm 1984 bạn tự đảm đương được nhiệm vụ bảo vệ thêm 4 tỉnh: Svâyriêng, Prâyveng, Kôngpôngchàm, Kandal và một số huyện các tỉnh khác. Năm 1985 bạn tự đảm đương được một phần trên tuyến biên giới Campuchia - Thái Lan.

Quán triệt Nghị quyết Bộ Chính trị và Quân ủy Trung ương, Hội nghị Ban cán sự Đảng Bộ tư lệnh 719 (phiên hiệu của Bộ Tư lệnh quân tình nguyện) đã xác định: *trong 2 năm 1986-1987, tập trung giúp bạn giành thắng lợi cơ bản cả 3 mục tiêu chiến lược, đưa cách mạng Campuchia tiến tới ổn định vững chắc, bạn tự đảm đương được nhiệm vụ*. Tháng 8 - 1985, căn cứ tình hình thực tế, ta và bạn đã nhất trí kế hoạch: đến năm 1987, lực lượng vũ trang Campuchia tự đảm đương nhiệm vụ bảo vệ đất nước, quân tình nguyện

Việt Nam tiếp tục rút cho đến năm 1990 thì rút hết.

Đầu năm 1988, việc thực hiện 3 mục tiêu chiến lược phát triển tích cực, ta và bạn đã nhất trí rút quân tình nguyện và chuyên gia *sớm hơn kế hoạch dự định*.

Ngày 30 - 6 - 1988, lễ tiễn trọng thể Bộ Tư lệnh và các cơ quan 719 về nước diễn ra tại sân bay Phnôm Pênh với 5 vạn nhân dân Campuchia tham dự và 200 nhà báo các nước. Cùng thời gian đó 5 vạn quân tình nguyện cũng hoàn thành nhiệm vụ trở về Tổ quốc. Lực lượng còn lại của quân tình nguyện do Chính phủ Cộng hoà nhân dân Campuchia quản lý và chi đạo chung. Ngày 26 - 9 - 1989, những lực lượng cuối cùng của quân tình nguyện đã lên đường trở về Tổ quốc. Những lễ tiễn đưa quân tình nguyện và chuyên gia quân sự Việt Nam ở Phnôm Pênh và các địa phương với sự tham dự của đông đảo nhân dân Campuchia và các nhà lãnh đạo Trung ương và địa phương Campuchia đã là những ngày hội quần chúng hết sức trọng thể và cảm động, mừng quân tình nguyện Việt Nam hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ dân tộc và nghĩa vụ quốc tế trở về Tổ quốc, mừng lực lượng cách mạng của nhân dân Campuchia đã lớn mạnh, trưởng thành, tự mình đứng vững bảo vệ thắng lợi thành quả cách mạng. Đó là những cuộc biểu dương vô cùng ấn tượng tinh đoàn kết hữu nghị giữa nhân dân hai nước anh em trải qua bao thăng trầm, sóng gió vẫn đơm hoa kết trái.

Trong thời gian quân tình nguyện Việt Nam về nước, địch đã dốc toàn bộ lực lượng tiến hành phản kích suốt từ mùa mưa 1989 đến mùa khô 1991 hy vọng giành thắng lợi bằng quân sự. Khi tự mình đương đầu với cuộc phản kích lớn của

địch mùa khô năm 1991. Quân đội nhân dân Campuchia và nhân dân Campuchia với nỗ lực rất lớn đã bẻ gãy cuộc phản công chiến lược này, đánh tan những lực lượng tập trung quan trọng của Pôn Pốt. Không còn hy vọng giành thắng lợi bằng quân sự, đối phương phải chấp nhận ngừng bắn, thực hiện giải pháp chính trị.

Từ điểm xuất phát là con số không, *ba mục tiêu chiến lược của cách mạng Campuchia cơ bản được hoàn thành*. Quân tình nguyện Việt Nam đã làm tròn nhiệm vụ giúp bạn. Lực lượng yêu nước và cách mạng Campuchia đã đóng vai trò lực lượng cuối cùng quyết định thắng lợi. Thắng lợi to lớn đó đặt nền tảng cho sự nghiệp đấu tranh lâu dài của nhân dân Campuchia.

Bộ Chính trị Đảng ta đã đánh giá: *"Thắng lợi của cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc hướng Tây Nam và mười năm giúp bạn Campuchia là thắng lợi giữ nước đầu tiên của nhân dân ta khi đất nước hoàn toàn độc lập thống nhất, bảo vệ độc lập chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, đánh bại một bước quan trọng âm mưu làm suy yếu lâu dài đất nước ta,... đảm bảo cho đất nước ta, trước hết là các tỉnh phía Nam giữ được hoà bình ổn định để hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục kinh tế, củng cố cơ sở chính trị, nâng cao đời sống nhân dân"*.

"Quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam rút về nước với tư thế hoàn thành nhiệm vụ, sáng ngời chính nghĩa. Lực lượng yêu nước và tiến bộ Campuchia tự mình đứng vững trước sự tiến công của các thế lực thù địch. Hai nhân tố ấy là biểu hiện nổi bật của thắng lợi cực kỳ quan trọng của cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc ở hướng Tây Nam và mười năm giúp bạn, đã góp phần xứng đáng cùng với những thành tựu tổng hợp về

kinh tế, chính trị, ngoại giao, tạo ra cho đất nước ta một cục diện mới, một thế mới thúc đẩy sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc thắng lợi".

Vì nhiệm vụ thiêng liêng bảo vệ Tô quốc, vì nghĩa vụ quốc tế với nhân dân Campuchia, cán bộ và chiến sĩ quân đội ta đã liên tục chiến đấu từ tháng 4 - 1977 đến tháng 9 - 1989, từ biên giới Tây Nam Tô quốc đến biên giới phía Tây, Tây Nam, Tây Bắc và khắp đất nước Campuchia. Đánh giặc, bảo vệ dân ta trên biên giới nước ta, rồi cùng bạn đánh giặc cứu dân và bảo vệ dân Campuchia trên nước bạn, bộ đội ta đã vượt qua những thử thách quyết liệt trong chiến đấu với quân thù hiểm ác và còn cả chông chênh với thời tiết khí hậu khắc nghiệt. Trên mọi miền đất nước Campuchia, quân tình nguyện Việt Nam và chuyên gia Việt Nam đã hoà mình, gắn bó với nhân dân, cứu dân, giúp dân, bảo vệ dân và cũng được nhân dân Campuchia yêu mến, tin cậy, giúp đỡ. Biết bao cán bộ, chiến sĩ đã ngã xuống hoặc mang thương tích trong cuộc chiến đấu với thời gian dài và không gian rộng lớn như vậy.

Thắng lợi của cuộc chiến tranh bảo vệ Tô quốc ở hướng Tây Nam và mười năm giúp bạn Campuchia đã đánh dấu một bước phát triển mới bản chất cách mạng và truyền thống về vang của quân đội ta. Nhân tố hàng đầu quyết định thắng lợi đó là đường lối, chủ trương đúng đắn của Đảng ta, là tư tưởng Hồ Chí Minh vĩ đại về sự thống nhất giữa nhiệm vụ dân tộc và nghĩa vụ quốc tế, là lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội nồng nàn gắn liền với tinh thần quốc tế trong sáng đã tạo nên động lực chính trị - tinh thần to lớn, mạnh mẽ của quân đội ta, của quân tình nguyện Việt Nam và của toàn dân ta.